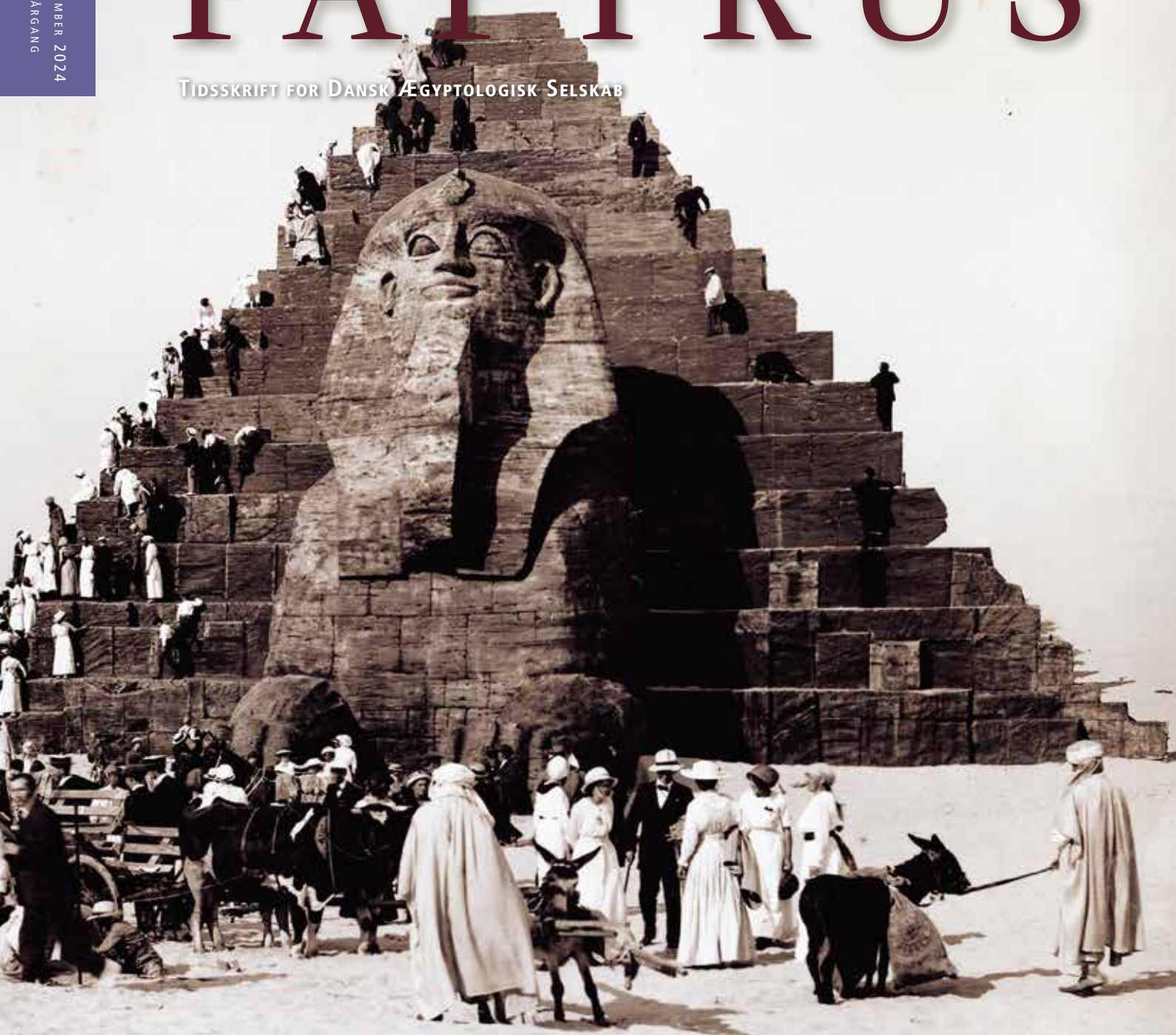

44/2

DECEMBER 2024
44. ÅRGANG

PAPYRUS

TIDSSKRIFT FOR DANSK ÆGYPTOLOGISK SELSKAB

**Mumien og sfinksen i milen:
Ægyptenfascination i danske stumfilm
1. Forhistorien**
Thomas Christiansen

**Samtale med en mumie
og andre røster fra graven**
Paul John Frandsen

**Ægyptolog og humanist –
om Jan Assmann**
Jørgen Podemann Sørensen

The Egyptian Theater i Boise, Idaho, bygget i 1927.
Foto John Margolies/Library of Congress.

4 Mumien og sfinksen i milen: Ægyptenfascination i danske stumfilm 1. Forhistorien

Thomas Christiansen

22 Samtale med en mumie og andre røster fra graven

Paul John Frandsen

40 Ægyptolog og humanist – om Jan Assmann

Jørgen Podemann Sørensen

45 Påmindelse

Kassereren og Sekretæren

46 Siden sidst

Louise Alkjær

OM FORFATTERNE

Louise Alkjær, cand. mag. og underviser på Folkeuniversitetet.

Thomas Christiansen, Ph.d.

Paul John Frandsen, mag. art., lektor emeritus på Københavns Universitet.

Jørgen Podemann Sørensen, mag. art., lektor emeritus i religionshistorie ved Københavns Universitet.

ENGLISH ABSTRACTS

The Mummy and the Sphinx in the Dune: Egyptomania in Danish Silent Movies

Part I – Background

Thomas Christiansen

This is the first of two articles, devoted to the lost Egyptianizing Danish silent movies, entitled *Mumiens Halsbaand* (aka *The Fatal Necklace*) and *Sfinksens Hemmelighed* (aka *The Secret of the Desert*). They were filmed in Denmark in the summer of 1915 by Nordisk Films Kompagni, one of the world's leading production companies of silent films, and premiered in 1916 and 1918, respectively. The current article provides the background for the two films by tracing the movie history of which they are part and parcel, and by introducing the main protagonists behind them, e.g. Valdemar Psilander, who played the male lead in both, and Robert Dinesen, who directed them. Moreover, it documents the building of the impressive outdoor sets in Råbjerg Mile, which acted as a stand-in for the Egyptian desert; they included an ancient Egyptian temple and a 27-meter-high pyramid, interconnected with a giant sphinx. Finally, based on contemporary newspaper clippings, it details the shooting of specific scenes. The subsequent part of the study will utilise the preserved programs, manuscripts, and stills to provide detailed, illustrated summaries of the storylines of the two films.

A Conversation With a Mummy and Other Voices From The Grave

Paul John Frandsen

Extending from Intef's Harp Song to the Coptic Apocalypse of

Paul, the article presents a range of texts that pretend to have some knowledge of what awaits the dead once they have passed away. Depending on the date and general context of the texts, their content spans a variety of concerns ranging from neglect of the cult, lack of communication with the dead, to fear of a Hereafter that, contrary to what is expected, contains nothing but suffering and separation, and in the Christian texts a real hell. A single text expresses doubt as to whether there is anything at all beyond death. The Coptic versions of The Encomium of Pisen-tius and the Apocalypse of Paul contain passages that clearly reflect representations known from the Books of the Nether-world.

Egyptologist and Humanist – About Jan Assmann

Jørgen Podemann Sørensen

The death of Jan Assmann in February 2024 leaves Egyptology with a rich heritage of important achievements, notably within the field of ancient Egyptian religion. Foremost among his merits is the rediscovery of the historical dimension in the study of Egyptian thought and religious practice. He combined highly specialized studies with a vivid interest in problems and perspectives common to the humanities, such as cultural memory and the discussions of an axial age, and thus managed both to amplify Egyptological insights and to demonstrate the relevance of ancient Egyptian intellectual history in interdisciplinary discussion.

PAPYRUS udgives af

Dansk Ægyptologisk Selskab

c/o Carsten Niebuhr Afdelingen
ToRS

Københavns Universitet Amager
Karen Blixens Plads 8, bygning 10
2300 København S

Hjemmeside: www.daes.dk

DÆS e-mail: mail@daes.dk

Papyrus e-mail:

tine.bagh@gmail.com

Bank: Danske Bank

1551-0007347383

Bestyrelse

Tine Bagh (formand)

Else Steenberg (sekretær)

Louise Alkjær

Diana H. Barfod (kasserer)

Paul John Frandsen (Papyrusredaktør)

Mette Gregersen (næstformand)

Ole Herslund

Mette Holst

Merete Allen Jensen

Ziff Julie Jonker

Elin Rand Nielsen (webmaster)

Sofie Schiødt

Suppleanter:

Ulla Neubauer

Torben Schandel

Julie Schwatzlose Christensen

Simone Willemoes Skjold Sørensen

PAPYRUSredaktion

Tine Bagh

Paul John Frandsen (ansv.)

Louise Alkjær

Merete Allen Jensen (layout)

Rune Nyord

Elin Rand Nielsen

Konsulent: Anne Haslund Hansen

Tryk: P.E. Offset, Varde

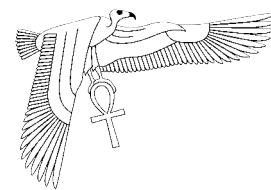
Papyrus udgives med støtte fra Kulturministeriets Tidsskriftstøtteudvalg. Eftertryk kun tilladt med skriftlig tilladelse fra redaktion og forfattere.

ISSN 0903-4714

Omslagsbillede

Stillbillede fra afdeling 24 af *Sfinxens Hemmelighed*: "Foran den store Pyramide". Foto DFI/Det Danske Filminstitut.

REDAKTIONELT

Døden er den røde tråd i dette nummers tre artikler. I den sørgelige ende er det Jørgen Podemanns artikel – nekrolog – over den tyske ægyptolog Jan Assmann, der døde tidligere på året. Podemanns artikel behandler først og fremmest Assmanns hovedfelt, ægyptisk religion.

Assmann var en gigant. Et blik på de seneste par århundredes studie af den ægyptiske oldtid fremmaner nogle få helt epokegørende opdagelser og forskningsindsatser. Det begynder med Champollion og genskabelsen af kendskabet til det ægyptiske sprog. Auguste Mariettes første skridt mod genopdagelse af Ægyptens oldtidslevn, fundet af Amarna og – noget senere – Tutankhamons grav udgør andre epokegørende højdepunkter frem til nutidens enorme viden om, hvordan den materielle kultur udviklede sig. I studiet af tekster og sprog repræsenterer forskere som Adolf Erman, Alan H. Gardiner og Hans Jakob Polotsky kvantespring i vores forståelse af ægypternes univers. Det er dog først med Jan Assmann, at al ting synes af falde på plads, ikke blot vores samlede billede af den oldægyptiske kultur, men så sandelig også ægyptologiens plads i studiet af menneskets kultur i almindelighed.

Assmanns studier af den ægyptiske religions mange former for udtryk fik tilføjet en helt særlig vinkel gennem hans tre bøger om Mozarts opera *Tryllefløjten*.¹ Og det giver da også anledning til at nævne, at han i sine over 50 bøger og mere end et halvt tusinde artikler også leverede meget vigtige bidrag på områder som ægyptisk litteratur, kunst, historie og epigrafik. Ægyptensreceptionen – den måde andre har taget den gamle kultur til sig – er ligeledes et område, hvor Assmann satte sig meget tydelige og debatskabende spor. Denne redaktør af Papyrus har på dansk skrevet om hans brug af begrebet erindringshistorie til at forstå, hvordan vold – med udgangspunkt i Akhenatens revolution – synes at være en iboende del af monoteistiske religioner. Assmanns arbejder om dette brændende spørgsmål førte også til vægtige analyser af værker af Thomas Mann og komponisten Arnold Schönberg.²

Mumier er en uomgængelig del af vore forestillinger om død i Ægypten, og i en underholdende forelæsning på forårets lørdagsseminar fremlagde Thomas Christiansen sit dybdybende arbejde om den tidlige stumfilms fascination af Ægypten, herunder også af mumier. Fokus var især på to danske stumfilm, hvor filmrullerne til begge er gået tabt. Manuskripterne til dem, programnoter og meget andet materiale findes dog stadigvæk, og på det grundlag lader filmene sig på en måde rekonstruere. Det siger sig selv, at en artikel af denne karakter må ledsages af en meget stor mængde illustrationer og noter, og redaktionen og forfatteren har derfor besluttet at fremlægge det omfattende arkivmateriale i to artikler. Artiklen i dette nummer introducerer hovedaktørerne, der realiserede de to film og fortæller historien om filmenes tilblivelse; i den anden artikel, der vil udkomme i næste nummer af Papyrus, vil Thomas Christiansen forsøge "at vække dem til live igen ved at rekonstruere og illustrere deres handlingsforløb".

Senest fra Det mellemste Rige begynder der i Ægypten at løfte sig en tvivl om, hvorvidt livet efter døden rent faktisk er i overensstemmelse med den berømte formular om at den døde forlader livet her på jorden for at få et liv på den anden side af døden. Gennem et udvalg af tekster forsøger redaktøren at trække en linje fra denne begyndende tvivl frem til den danske Middelalder. PJJ

- 1 Die Zauberflöte: Oper und Mysterium. Carl Hanser Verlag. München 2005; Die Zauberflöte: Ein literarischer Opernbegleiter. Mit dem Libretto Emanuel Schikaneders und verwandten Märchendichtungen. Manesse. München 2012; og Die Zauberflöte: Eine Oper mit zwei Gesichtern. Picus Verlag, Wien 2018.
- 2 Thomas Mann und Ägypten. Mythos und Monotheismus in den Josephsromanen. C.H.Beck. München 2006.